

PROIECTUL „PROMOVAREA EDUCAȚIEI ECOLOGICE PRIN IMPLICAREA TINERILOR ÎN MONITORIZAREA BIODIVERSITĂȚII FORESTIERE A REZERVAȚIEI „PLAIUL FAGULUI”

IMPLEMENTAT DE AFPMD

Monitorizarea biodiversității din rezervația naturală „Plaiul Fagului” cu participarea tinerilor din localitățile limitrofe rezervației și conștientizarea publicului cu privire la valoarea ei.

Dezvoltarea unui program de educație de mediu în instituțiile de învățământ din localitățile limitrofe rezervației “Plaiul Fagului” care include:

- organizarea unui atelier de lucru cu profesorii care vor desfășura ore ecologice în aceste școli;
- desfășurarea orelor teoretice și practice de mediu, și conservare a biodiversității: ce este biodiversitatea; cunoașterea biodiversității; în ce constă conservarea biodiversității; metode de conservare a biodiversității, etc.;
- crearea cluburilor ecologice în fiecare școală; desfășurarea concursului de fotografie peisagistică, desfășurarea unei tabere de vară;

Ministerul Mediului
al Republicii Moldova
Fondul Ecologic Național

Peipsi Center for
Transboundary
Cooperation

Estonian
Development
Cooperation

Fag (*Fagus sylvatica*)

Fagul este un copac mare, are de obicei 25-35 m înălțime și diametrul trunchiului până la 1,5 m. Totuși e capabil să ajungă până la 49 m înălțime și 3 m în diametru. Este înalt, impunător, cu scoarța netedă, cenușiu-albicioasă. Un puiet de 10 ani are aproximativ 4 m înălțime. El are o durată de viață de la 150 la 200 de ani, dar uneori trăiește până la 300 de ani. Are muguri fusiformi, ascuțiți, iar frunzele, în general, ovale. Florile sunt unisexuate monoice. Fructul, numit jir, este o achenă trimucheată, acoperită de o scoartă țepoasă. Înflorirea are loc în luna mai. Fagul permite multor specii de plante mărunte să supraviețuiască în zonele în care predomină, formând, în cadrul așa-numitelor *făgete*, biotopuri bogate și pline de frumusețe.

Gorun (*Quercus petraea*)

Gorunul este un arbore indigen, care poate atinge 45 m înălțime și este răspândit din nord-vestul Europei (Marea Britanie, sudul Scandinaviei) până la Marea Mediterană și de la Oceanul Atlantic până în vestul Ucrainei, la gurile Donului și Nistrului, ajunge la Marea Caspică, nordul Crimeii, Caucaz, trecând și în Asia Mică.

La noi, gorunul urcă mai mult în altitudine decât stejarul, zona lui de optim ecologic fiind în regiunea colinară. Înfrădăcinarea este pivotantă, mai puțin profundă decât la stejar. Tulpina evident dreaptă, cilindrică, ce poate fi urmărită până la vârf. Scoarța formează un ritidom relativ subțire, cenușiu-negricios, mai moale, cu crăpături mărunte, friabil, ce se exfoliază superficial. Ritidomul reprezintă principalul caracter de recunoaștere și deosebire în raport cu celelate specii de *Quercus*, în stare de masiv. Lemnul extrem de valoros are numeroase întrebuințări. Coroana este mai bogată, mai strânsă și mai regulată decât stejar, cu ramurile îndreptate în sus, protejează mai bine solul.

Carpen (*Carpinus betulus*)

Carpenul este o specie din familia *Betulaceae*. Crește până la 20-25 metri, este o specie rezistentă la ger și umbră, pretențioasă la secetă. Nu poate crește pe terenuri argiloase și nu depășește vârsta de 120 de ani. Reprezintă o specie invadatoare, datorită capacității mari de lăstărire și drajonare. Înfrădăcinarea – pivotant tranșantă. Rădăcinile trăiesc în simbioză cu diferite ciuperci sau bacterii. Frunzele sunt alterne, simple cu stipele caduce. Florile sunt unisexuate, grupate în inflorescențe mixte. Fructul carpenului se numește achenă.

Știuca (*Esox lucius*)

Știuca trăiește îndeosebi în apele stătătoare, bogate în vegetație, dar și în cele curgătoare până în zona deluroasă. Are corpul relativ gros, cilindric și alungit, având, de regulă, lungimea obișnuită 30-40 cm (excepțional 1,5 m), iar greutatea de 0,5-1 kg (excepțional 6-25 kg). Botul de forma unui cioc de rață. Gura mare, larg despicată, cu mulți dinți. Falca de jos mai lungă decât cea de sus. Înotătoarea dorsală e situată mult spre coadă. Colorația variază după ape, de la cenușiu-verzui la galben-verzui pe spate; burta albă, laturile vărgate, marmorat. Înotătoarele au mai multe dungi transversale, de culoare neagră-cenușie.

Nagât (*Vanellus vanellus*)

Nagățul este o pasăre migratoare din familia Charadriidae. O pasăre reprezentativă pentru regiunile de câmpie și de pășune din Europa, Africa de Nord și Asia. Mai de mult, ouăle păsărilor puteau fi găsite pe listele de bucate, fiind adevărate delicatese, dar azi culegerea lor în Europa este interzisă.

Nagățul este de mărimea unui porumbel (28-31 cm), coloritul penajului aripilor și spatelui negru-verzui, iar creștetul și gura sunt negre. Penele de pe cap formează un moț arcuit în sus. Partea laterală a capului și abdomenul sunt albe. Nu există un dimorfism sexual la nagât. Sunt bune zburătoare, pasărea având 70-80 cm cu aripile deschise.

Cotarul brun (*Erannis defoliaria*)

Cotarul brun – masculul are aripi, a căruia anvergură este de 35-38 mm; aripile sunt de un galben pal și prezintă un model roșu-marونیu; femelele au niște pete negre și galbene și au o lungime de aproximativ 7 mm; aripile lor sunt rudimentare (rămășițe primitive) și de aceea ele nu pot zbura; omizile sunt de culoare roșu -maronie și au niște pete deschise la culoare; pe partea abdominală sunt galbene, asemănător culorii sulfului.

Viespar (*Pernis apivorus*)

Viesparul apare de la șes până în zona montană preferând alternanța între teren deschis și pădure (de conifere și foioase) sau liziera pădurii. Mlaștinile sunt de asemenea puncte de atracție. Evită zonele agricole întinse și pădurile închise.

Penajul văzut de sus este uniform brun întunecat, la mascul cu capul brun-cenușiu, iar ventral pe fond alb cu pete brune; există forme ventral mai întunecate, brune, sau mai deschise, aproape albe, chiar nepătate.

Coada prezintă o bandară terminală lată, întunecată, și la bază două dungi întunecate, subțiri.

Brotăcel (*Hula arborea*)

Brotăcelul este singura specie de broască arboricolă din țara noastră. La nivel internațional este cunoscută ca broască europeană de copac, deoarece se regăsește doar în arealul european.

Broasca de copac este o verigă importantă în lanțul trofic: ouăle și larvele acesteia sunt o valoroasă sursă de hrană pentru pești și puieții acestora, țestoase, păsări sau insecte. De asemenea, adultul este vânat de păsări, șerpi și unele specii de pești.

Brotăcelul preferă pădurile rare, zonele cu arbuști sau tufișurile, stufărișul, pajiștile și luncile inundate, livezile și viile, parcuri sau marginile apelor. Localizarea lor este, de regulă strâns legată de existența unui curs de apă sau a unei bălți în oricare din mediile de mai sus.

Ciocănitoarea neagră (*Dryocopus martius*)

Ciocănitoarea neagră este o specie cu areal discontinuu în pădurile bătrâne cu frunze căzătoare și de conifere, este cea mai mare dintre ciocănitorile de la noi, având talia unei ciori. Coloritul complet negru contrastează puternic cu pata roșie de pe creștet. Masculul are creștet complet roșu, femela doar partea din spate. Ciocul este deschis la clocire, vârful cozii ascuțit în formă de furculiță. Zborul apare aproape drept, mai puțin săltat ca la suratele sale. Cuibul cu intrare ovală și-l sapă în trunchiuri, la mare înălțime de sol. Se hrănește cu larve și insecte pe care le scoate din trunchiul copacilor lăsând în urmă găuri mari.

Papucul-doamnei (*Cypripedium calceolus*)

Papucul-doamnei este o floare de o deosebită frumusețe. Pe tulpină se dezvoltă 4-5 frunze late, cu nervuri proeminente. În vârful ei, apare o singură floare, de o gingășie neasemuită. Seamănă cu un papucel de catifea, plăsmuit pentru o prințesă din basme. Buza de jos a florii e ca un balconaș galben, stropit pe dinăuntru cu puncte și linii rubinii. Înăuntrul lui e ascuns nectarul dulce, atât de mult căutat de insecte și care face posibilă polenizarea. Pe lângă o înconjoară patru petale.

Pițigoi mare (*Parus major*)

Pițigoiul mare este cel mai cunoscut și comun pițigoi prezent în pădurile joase, dar și montane, parcuri și grădini. Îl recunoaștem ușor după spatele măsliniu, aripile și coada cenușiu-albăstruie, partea inferioară galbenă. Capul este negru-lucios, iar obrații albi. Pe piept odihnește o bandă neagră, care-i mai lată la mascul, comparativ cu cea a femelei. Își face cuib în scorburi, în cuiburi părăsite de ciocănitori, crăpăturile zidurilor, adesea în țevile gardurilor metalice. Acceptă și cuiburile artificiale.

Pe timpul verii hrana este formată din insecte, din fructe și semințe în anotimpul rece. La hrănitorile artificiale este primul care se prezintă, pentru ca după ce a prăznuit suficient să anunțe și alte specii despre bogata desfătare. Poate fi văzut în tot timpul anului; iarna mai sociabil, se apropie de locuința omului, zăbovește pe pervazuri, pe balcoane, în căutarea hranei.

Perișorul rotundifoliu (*Pyrola rotundifolia*)

Perișorul rotundifoliu este o plantă ierbacee, vivace, cu rizomul alungit orizontal, din care ia naștere tulpina floriferă înaltă de 15-40 cm, precum și o rozetă de frunze bazilare, coriacee, persistente, lung petiolate și aproape rotunde. Florile albe sau roze sunt unite în inflorescențe laxe ca un ciorchine. Planta crește în păduri umede și umbroase.

Mahaon (*Papilio machaon*)

Mahaonul este o specie cu risc redus, periclitată. Antenele negre sunt glabre și nude. Protoracele cu solzi negri la mijloc și cu peri galbeni pe margini. Aripile anterioare sunt galbene, cu pete și benzi negre; zona mediană galbenă este traversată de nervurile radiale, mediane și cubitale înnegrite formând raze până la zona externă. Aripile posterioare au regiunea mediană și bazală galbene (doar zona anală fiind neagră), o dungă neagră pe nervură transversală și o bandă formată din pete albastre; la partea posterioară este prezentă „coada” și o pată ruginie mărginită cu albastru și încercuită aproape complet cu negru.

Specia este răspândită în zona de stepă și silvostepă. Poate fi observată zburând la liziera pădurilor, în poiene, grădini, parcuri. Preferă locurile deschise și însorite.

Bursuc (*Meles meles*)

Viezurele (sau **bursucul**) este un animal omnivor, hrănindu-se cu fructe, semințe, larve, gasteropode, ouă (furate din cuiburile păsărilor ce cuibăresc la sol) etc. Este mare amator de porumb, pe care îl îngrămădește în vizuină în cantități de până la 50 kg de știuleți. În general, toamna își face provizii, deși iarna are o activitate în general foarte redusă, iar grăsimea pe care o câștigă toamna îi asigură în iernile mai blânde supraviețuirea chiar și fără rezervele din vizuină. Spre deosebire de alte animale, și mai ales, de vulpe, **viezurele** este un animal deosebit de curat. Vizuinile complexe, aflate chiar și la 2 metri sub pământ, cu galerii lungi, de 7-8 m, au prevăzute încăperi separate pentru locuit, pentru provizii și pentru excremente, acestea din urmă fiind periodic astupate și înlocuite cu altele noi.

Fluture tamares (*Tomares nogeli*)

Fluturele tamares este o specie în stare critică. Fundalul aripilor la partea superioară este brună, cu pete mari roșii în special la aripile anterioare. Partea inferioară a aripilor este azurie-cenușie cu pete roșii. Aripile anterioare pe fața lor inferioară cu o bandă lată formată din pete roșii. Anvergura aripilor este de 24-26 mm. Este răspândită în teritoriile stepicole și semipustiuri cu vegetație caracteristică. Este o specie monogoneutică (prezintă o singură generație pe an). Indivizii adulți zboară în decursul perioadei mai-iunie. Femela depune ponta de ouă pe diferite specii aparținând genului *Astragalus*, ulterior larvele se hrănesc cu frunzele acestor plante. Specie diurnă.

Șopârla verde (*Lacerta viridis*)

Șopârla verde este cea mai mare și cea mai frumos colorată șopârla, ajungând până la 40 cm sau chiar 50 cm, cum este cazul raselor sudice. De obicei, masculul depășește cu câțiva centimetri în lungime femelă. Sunt animale puternice, cu statură zveltă, pe care le-o conferă coada lungă, reprezentând două treimi din mărimea totală a animalului. Coada are un rol important și în deplasarea animalului, dându-i rapiditate.

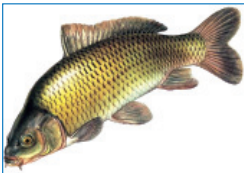
Culoarea verde a acestor șopârle le ajută să se camufleze atât pe sol, cât și prin copaci, scăpând de prădători. Hrana lor este alcătuită din insecte, păianjeni și, foarte rar, din puii unor păsări.

Cerbul nobil *(Cervus elaphus)*

Cerbul carpatin este cel mai mare reprezentant al copitatelor sălbatice din fauna țării noastre. Masculul, denumit *cerb* (sau *taur*), ajunge până la 350 kg ; femela, denumită *ciută* (sau *cerboaică*), cântărește, în medie, 150 kg, iar *vițelul* de un an, 100 kg. Din greutatea totală a cerbului, ca și la ceilalți reprezentanți ai familiei, 25% o constituie viscerele. Cerbul poartă *coarne* care alcătuiesc „trofeul”. Acestea sunt lepădate, ca la toate cervidele, în fiecare an. *Trofeul* este alcătuit din craniu, doi cilindri frontali care leagă craniul de prăjini și prăjinile între ele. Ramificațiile prăjinilor poartă denumiri specifice (raza ochiului, raza de ghețuri, raza mijlocie), cele din vârf alcătuind coroana, care poate avea diferite forme. Trofee cerbului carpatin se caracterizează prin perla (totalitatea proeminențelor) abundent, culoarea în general închisă și greutatea mare, care în cazuri excepționale, depășește 14 kg.

Crap (Cyprinus carpio)

Crapul. Lungimea corpului poate atinge 1 m, iar masa – maximum 40 kg. Este acoperit cu solzi mari. Spatele este, de obicei, negricios, cu nuanțe albastrui sau verzui, flancurile arămii sau arămiu-gălbui, iar abdomenul albicios. Cavitățile bucale sunt subterminală, cu buze groase. Crapul posedă patru mustăți, două nări, doi ochi, și botul. Pe trunchi și pe coadă se găsesc înotătoare perechi (două ventrale și două pectorale) și neperechi (dorsală, anală și codală, care prezintă doi lobi egali). Este răspândit aproape pe tot globul, populând apele dulci și cele salmastre. Trăiește până la 30 de ani, uneori și mai mult.

Mutulica (*Scopolia carniolica*)

Mutulica este o plantă originară din Europa centrală. La noi este întâlnită ca floră spontană prin locuri umede și umbroase, în tăieturi de pădure. Plantă erbacee ce are în pământ rizomul cărnos din care pornesc mai multe rădăcini. Tulpina ajunge până la 1 m înălțime, frunzele sunt moi, întregi, lanceolate, ovale, dispuse altern. Florile sunt solitare, puține ca număr și sunt violacee sau brun-roșcate. În fitoterapie se folosesc rizomii ce trebuie recoltați primăvara sau toamna.

Carasul (*Carassius Auratus Gibelio*)

Carasul este cel mai cunoscut și răspândit pește de apă dulce de la noi. Carasul este originar din Asia de Nord, de unde s-a răspândit în toată China ca pește ornamental, iar mai apoi în întreaga lume. Dimensiunile obișnuite ale carasului sunt de 10-15 cm, iar greutatea lui poate varia de la 80-150 de grame, la 1,5-2 kg, în mod excepțional.

Colorația solzilor lui depinde de apa în care trăiește. În apele măloase solzii lui bat spre culoarea neagră, în apele bogate în vegetație bate spre verde, iar în cele limpezi culoarea carasului este auriu-maronie. Forma capului este asemănătoare cu cea a crapului, lipsindu-i însă mustățile, iar forma gurii este obtuză, cu buze subțiri

Feriga comună *(Dryopteris filix-mas)*

Feriga comună este o plantă medicinală, erbacee, perenă, cu frunze mari, dublu penat divizate, pe spatele cărora se găsesc sporangi cu spori, acoperiți de induzie. Rizomul este orizontal, gros de circa 25 cm. Este comună în pădurile de la noi.

Alte denumiri populare: barba-ursului, făliuță, feligă, feregă, ferice, fircă, filiuță, iarba-șarpelui, limba-cerbului, limba-șarpelui, năvalnic, spasul-dracului, spata-dracului.

Broasca roșie de pădure *(Rana dalmatina)*

Broasca roșie de pădure are o formă zveltă, elegantă, de dimensiuni medii, lungimea 5-7 cm, masculul mai mic. Corpul alungit, capul prelung, botul ascuțit, pupila orizontală. Timpanul este mare și foarte clar conturat, situat în spatele și sub nivelul ochiului, mai mic decât acesta. Dinții vomerieni în două șiruri oblice. Când piciorul posterior este întins înainte, articulația tibio-tarsală depășește vârful botului. Toate degetele cu tuberculi subarcticulari mari, foarte proeminenți.

Este o specie terestră, indivizii fiind foarte agili, capabili de sărituri lungi, uneori peste 2 m. Este activă atât ziua cât și noaptea. Ziua se ascunde pe sub frunzele moarte. Se hrănește cu insecte.